

Tendenciák a tudományos kutatásban

A Magyar Tudományos Akadémia 1990-ben hozta létre a külső tagság intézményét azoknak a kiemelkedő magyar kutatóknak a részére, akik bár magukat magyarnak, ill. magyarnak is tartják, de külföldön dolgoznak és nem magyar állampolgárok. A külső taggá választás lényegében ugyanolyan eljárással történik, mint a levelező vagy rendes tagok esetén. Az 1996. decemberi közgyűlés óta a külső tagok nemcsak meghívást kapnak az Akadémia közgyűlésére, hanem itt-tartózkodásuk idején az Akadémia vendégül látja őket, és a környező országokból érkezőknek az útiköltséget is megtéríti. Az 1996. decemberi közgyűlés alkalmából az akadémia elnöke egy munkavacsora keretében találkozott a közgyűlésre érkezett mintegy 10 külső taggal. Azóta minden egyes közgyűléshez kapcsolódóan olyan találkozóra kerül sor, amelyen – az adott közgyűlésre érkezett mind nagyobb számú külső tagon és az Akadémia elnökén kívül – részt vesz a Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság elnöke és néhányan mások is az Akadémia vezetéséből.

A fenti találkozók közül alakult ki tulajdonképpen a Külső tagok fóruma. Eleinte a találkozók során csak kötetlen beszélgetésre került sor. Később előre meghatározott tárgykörrel folyt a beszélgetés, amelyet egy vagy több felkért előadó vitaindítója vezetett be. Így például egyik alkalommal szó esett az áltudományokról és a tudományellenes tendenciákról a társadalomban, máskor a magyar tudományosságnak az EU-programokba való bekapcsolódásáról folyt a beszélgetés. Legutóbb, 1999. decemberében a tudományos kutatás világszerte észlelhető tendenciái volt a Külső tagok fórumának a tárgya, amelyet három különböző országból a három fő tudományterületről meghívott előadó gondolatai vezettek be: Gulyás Balázs (Svédország – élettudományok), Kende Péter (Franciaország – társadalomtudományok), Pozsgay Vince (USA – természettudományok).

Ennek a legutóbbi fórumnak a tárgya olyan aktuális és érdekes volt – az előadásokat igen élénk vita követte –, hogy úgy gondoltuk, érdemes nyomtatásban is közreadni, hogy a tudományos közösség minél szélesebb rétege hozzáférhessen. Éppen ez utóbbi tapasztalatok alapján a 2000. májusi közgyűléstől kezdve a Külső tagok fóruma nyilvános a tudományos közösség minden érdeklődő tagja számára.

Berényi Dénes

Gulyás Balázs

A tendenciák parancsa a természettudományos kutatásokban

Rövid írásomban azokról a tendenciákról kívánok egy igen személyes jellegű összefoglalást adni, amelyeket én magam kutatói munkám során naponta látok és tapasztalok a tudomány világában.